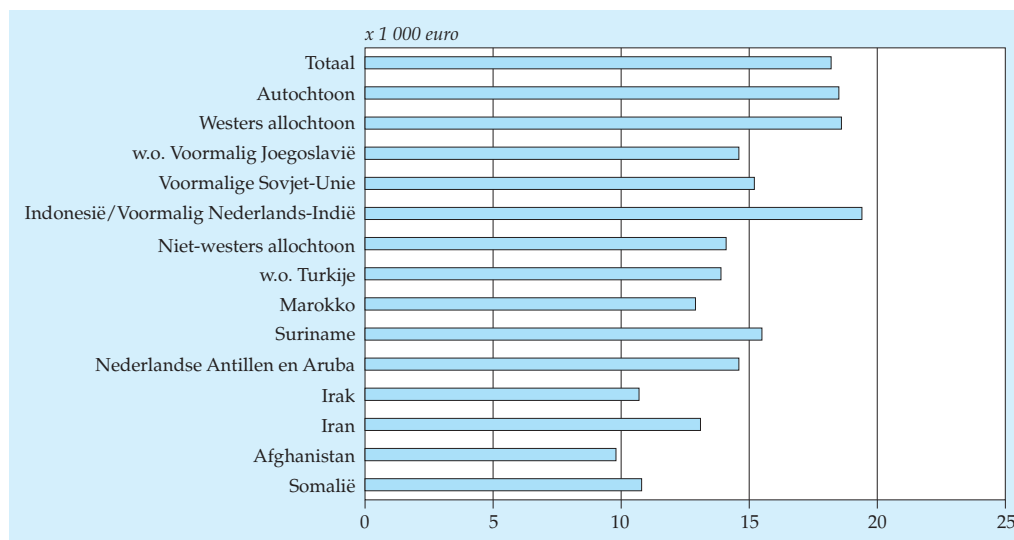

11. Stijgende inkomens

Tussen 1998 en 2000 is het gemiddelde inkomen van niet-westers allochtone huishoudens sterker toegenomen dan dat van autochtone huishoudens. De niet-westerse huishoudens hadden in dezelfde periode wel een aanzienlijk lager inkomen. Van de grootste herkomstgroepen hadden Marokkaanse huishoudens de laagste inkomens. Huishoudens uit vluchtelingenlanden zoals Afghanistan, Irak en Somalië hadden nog minder te besteden. De tweede generatie niet-westers allochtone huishoudens sprong er gunstiger uit dan de eerste generatie.

Het inkomen van niet-westers allochtone huishoudens is verhoudingsgewijs laag. Het lag in 2000 gemiddeld ruim 20 procent lager dan dat van autochtone en westers allochtone huishoudens. Van de vier grootste niet-westerse herkomstgroepen waren de inkomens van Marokkaanse huishoudens het laagst. De inkomens van huishoudens uit Afghanistan, Irak en Somalië waren nog lager: ongeveer een kwart lager dan gemiddeld bij niet-westerse huishoudens. Van huishoudens afkomstig uit Brazilië en India lag daarentegen het inkomen ruim boven het gemiddelde van niet-westerse huishoudens.

11.1 Gemiddeld inkomen van huishoudens naar herkomstgroepering, 2000

Het gemiddelde inkomen van westers allochtone huishoudens ontloopt dat van autochtone huishoudens nauwelijks. Van de westerse herkomstgroepen zijn huishoudens uit Indonesië qua inkomen verhoudingsgewijs goed af. Hun inkomen lag in 2000 bijna 5 procent boven dat van het gemiddelde westers allochtone huishouden. Huishoudens uit voormalig Joegoslavië en de voormalige Sovjet-Unie hadden een relatief laag inkomen, dat zo'n 20 procent beneden het gemiddelde voor westers allochtone huishoudens lag.

Het huishoudinkomen

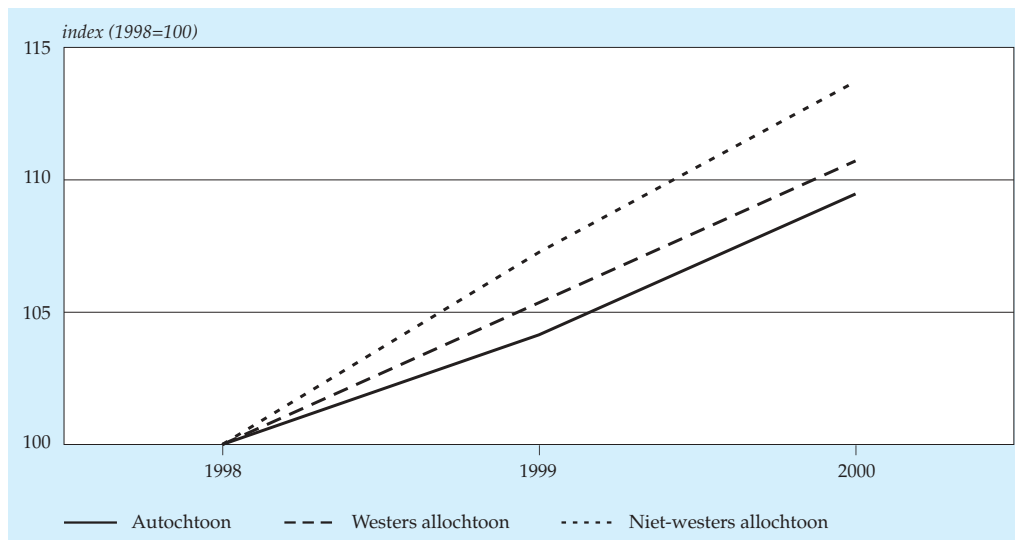
In deze bijdrage gaat het om het inkomen dat huishoudens jaarlijks kunnen besteden. Om de inkomenspositie van huishoudens met een verschillende samenstelling te kunnen vergelijken, is het besteedbare inkomen gestandaardiseerd. Dit gebeurt door het huishoudinkomen te delen door een equivalentiefactor op basis van de grootte en samenstelling van het huishouden. Voor een eenpersoonshuishouden en voor de hoofdkostwinner (degene met het hoogste inkomen) in een meerpersoonshuishouden is deze factor gelijk aan 1. Voor een volgende meerderjarige persoon wordt hieraan 0,38 toegevoegd. Per minderjarig kind is de factor afhankelijk van leeftijd en rangorde van het kind opgehoogd met een waarde die ligt tussen de 0,15 en 0,30.

Nederland telde in 2000 bijna 6,5 miljoen huishoudens waarvan de hoofdkostwinner 52 weken inkomen had. Onder hen waren ruim een miljoen allochtone huishoudens, waarvan 461 duizend niet-westerse. Een huishouden is allochtoon als de hoofdkostwinner allochtoon is. Studentenuishoudens en institutionele huishoudens zijn buiten beschouwing gelaten.

Inlopen inkomensachterstand

Het inkomen van allochtone huishoudens is tussen 1998 en 2000 sterker toegenomen dan dat van autochtone huishoudens. Bij niet-westerse huishoudens ging het gemiddeld om een toename van 14 procent; bij autochtone huishoudens om 9 procent. Hierbij is geen rekening gehouden met inflatie. Die bedroeg in die periode bijna 5 procent. De verhoudingsgewijs sterke inkomensstijging onder niet-westers allochtone huishoudens houdt verband met een meer dan gemiddelde toename van de arbeidsparticipatie onder deze groep. Turkse huishoudens hebben het inkomensverschil ten opzichte van autochtone huishoudens iets ingelopen. De achterstand van de Marokkaanse huishoudens daarentegen blijft onverminderd groot. Ook de inkomens van westers allochtone huishoudens zijn met 11 procent meer gestegen dan de inkomens van autochtone huishoudens.

11.2 Gemiddeld inkomen van huishoudens naar herkomstgroepering, 1998–2000

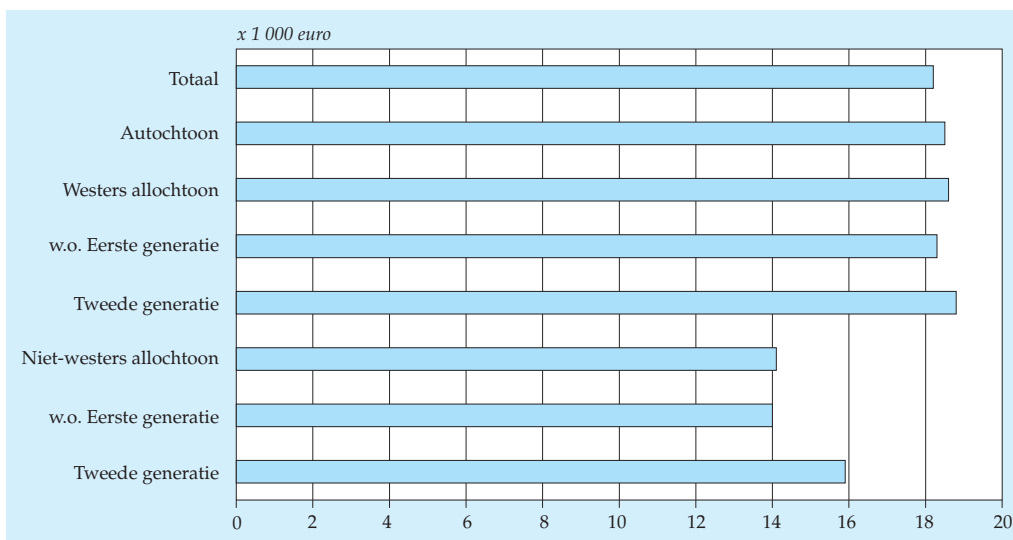
Tweede generatie heeft meer inkomen

De tweede generatie allochtone huishoudens heeft gemiddeld een hoger inkomen dan de eerste generatie. Bij westers allochtone huishoudens lagen in 2000 de inkomsten van de tweede generatie bijna 3 procent hoger. Het inkomen van de tweede generatie niet-westerse huishoudens kwam bijna 14 procent boven dat van de eerste generatie. Vooral bij de meerpersoonshuishoudens zonder minderjarige kinderen was het verschil ten opzichte van de eerste generatie groot. De tweede generatie niet-westerse huishoudens in deze groep had zelfs een vergelijkbaar inkomen als de autochtone huishoudens. Het betreft hier wel een betrekkelijk kleine groep huishoudens.

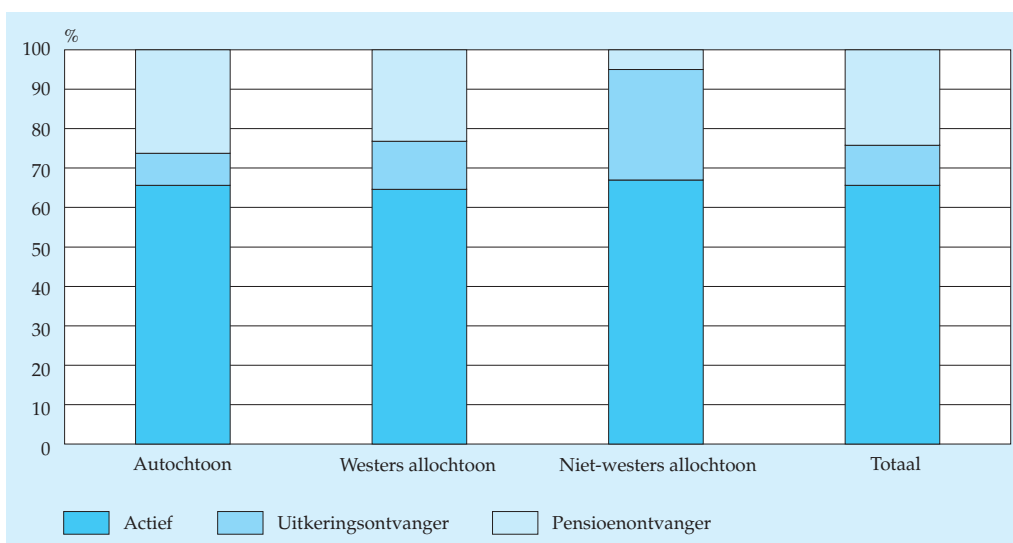
Uitkeringen beïnvloeden inkomens

De inkomenspositie van een huishouden hangt sterk samen met de sociaal-economische categorie van de hoofdkostwinner. Een uitkering gaat bijvoorbeeld vaak gepaard met een relatief laag inkomen. Had 8 procent van de autochtone hoofdkostwinners in 2000 vooral inkomsten uit een uitkering, van niet-westerse kostwinners was dat wel 28 procent. Marokkaanse huishoudens vielen op door hun hoge percentage uitkeringsontvangende hoofdkostwinners. De tweede generatie niet-westerse huishoudens telde daarentegen een uitzonderlijk hoog percentage kostwinners met een betaalde baan. Dit verklaart mede dat zij het qua inkomenspositie verhoudingsgewijs goed doen.

11.3 Gemiddeld inkomen van huishoudens naar herkomstgroepering en generatie, 2000

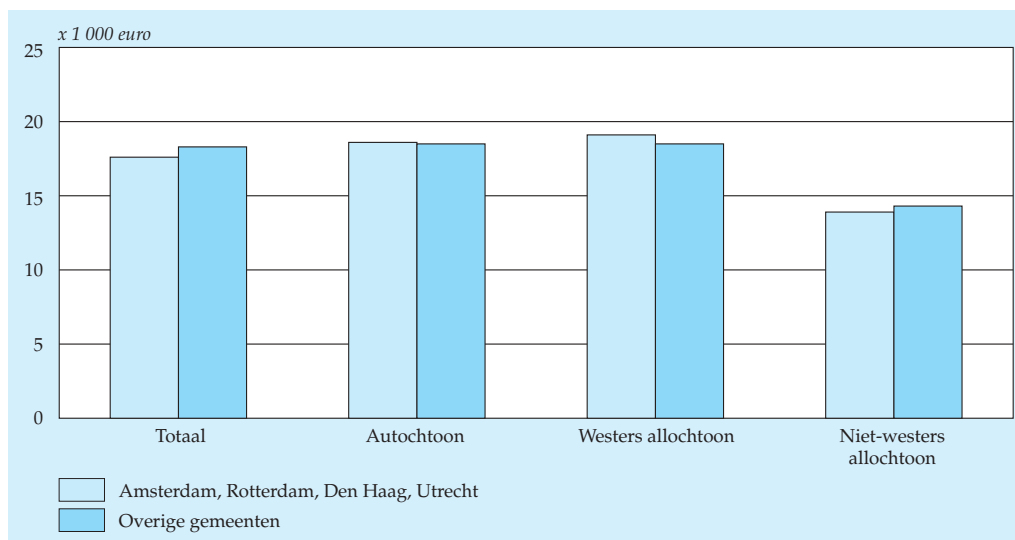
11.4 Aandeel huishoudens naar sociaal-economische categorie per herkomstgroepering, 2000

Inkomens in grote steden lager

Het inkomen van huishoudens in Amsterdam, Rotterdam, Den Haag en Utrecht was gemiddeld bijna 4 procent lager dan in de rest van het land. Dat hangt samen met de aanwezigheid van een relatief grote groep niet-westerse allochtonen. Deze groep heeft immers een lager inkomen dan de groep autochtonen en westerse allochtonen. Bovendien was het inkomen van niet-westerse huishoudens in de vier grootste steden wat lager dan daarbuiten. Voor de westerse allochtone huishoudens is het omgekeerde het geval: hun inkomen was in de grote steden hoger dan daarbuiten en ook hoger dan dat van de autochtone huishoudens.

11.5 Gemiddeld inkomen van huishoudens naar herkomstgroepering per gemeente, 2000

Veel lage inkomens bij vluchtelingen

Relatief veel niet-westers allochtone huishoudens bevinden zich aan de onderkant van de inkomensverdeling. Zo had in 2000 een op de drie niet-westerse huishoudens een laag inkomen, ofwel driemaal zo veel als bij de autochtone huishoudens. Bij de westerse allochtone huishoudens was het aandeel lage inkomens ruim 15 procent.

Er bestaan grote verschillen tussen afzonderlijke groepen allochtone huishoudens. Zo hadden huishoudens uit voormalig Joegoslavië en de voormalige Sovjet-Unie vrijwel even vaak een laag inkomen als huishoudens uit niet-westerse landen (ruim 30%). Van huishoudens uit Indonesië en voormalig Nederlands-Indië was daarentegen het percentage lage inkomens gelijk aan dat van autochtone huishoudens (11%).

Bij de vier grote niet-westerse herkomstgroepen was het aandeel lage inkomens het grootst bij de Marokkaanse huishoudens: bijna 4 van de 10 hadden een laag inkomen. Surinaamse huishoudens hadden van deze groepen met ruim 27 procent het laagste percentage lage inkomens. Niet-westerse huishoudens afkomstig uit de vluchtelingenlanden Somalië, Irak en Afghanistan hadden een groot aandeel lage inkomens: circa 60 procent. Andere niet-westerse groepen, zoals die uit Brazilië, Kaapverdië, Ghana en de Filippijnen, hadden minder lage inkomens, namelijk zo'n 25 procent.

Wat is een laag inkomen?

Huishoudens hebben een laag inkomen als hun besteedbaar inkomen zich onder de lage-inkomensgrens bevindt. Deze grens is vastgesteld op basis van het hoogste bijstandsniveau in de periode 1977–2000. Het bijstandsniveau voor een alleenstaande in 1979 is daarbij als uitgangspunt gekozen. Met behulp van equivalentiefactoren (zie kader: het huishoudinkomen) is voor andere typen huishoudens een vergelijkbaar inkomensniveau bepaald. De lage-inkomensgrens wordt elk jaar aangepast aan de prijsontwikkeling. Zo vertegenwoordigt de grens voor alle jaren een constante koopkracht. In 2000 gold voor een eenpersoonshuishouden een bedrag van 9,4 duizend euro als lage-inkomensgrens.

Van huishoudens met een laag inkomen is vastgesteld of zij ook in de voorafgaande drie jaren een laag inkomen hadden. Tot de langdurige lage inkomens behoren huishoudens die minstens vier jaar achtereen van een laag inkomen moesten rondkomen.

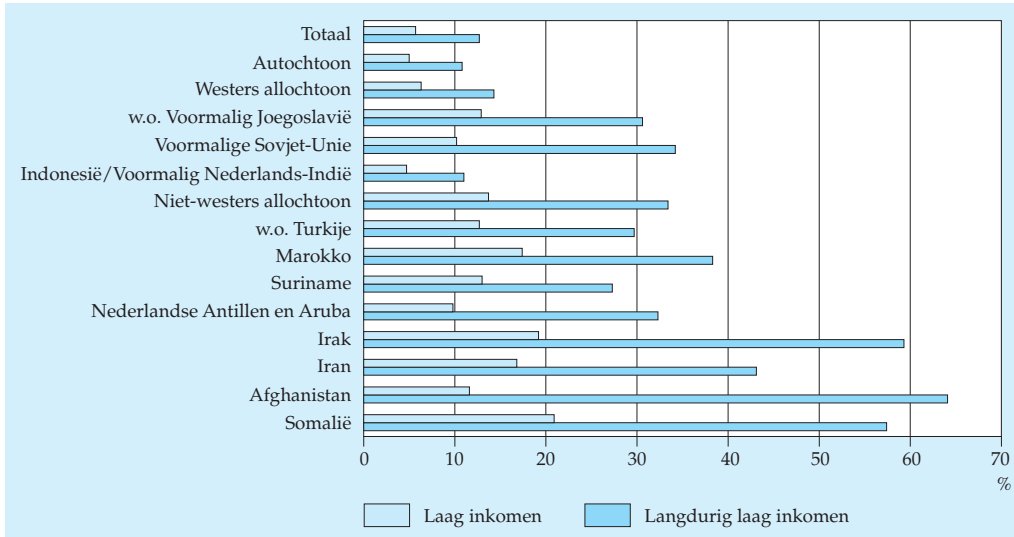
Veel Marokkanen met langdurig laag inkomen

Van de huishoudens met een laag inkomen bevond zich bijna de helft langdurig in deze situatie. Dat kwam in 2000 neer op bijna 6 procent van alle huishoudens. Het aandeel langdurig lage inkomens was verhoudingsgewijs hoog onder niet-westerse huishoudens: bijna 14 procent. Van de vier grote niet-westerse herkomstgroepen hadden Antilliaanse en Arubaanse huishoudens met bijna 10 procent het laagste percentage langdurig lage inkomens. Van de Marokkaanse huishoudens had daarentegen ruim 17 procent al minstens vier jaar een laag inkomen.

Weinig niet-westerse hoge inkomens

Een minderheid van de niet-westerse huishoudens bevond zich bovenaan de inkomensladder. Onder de 20 procent rijkste huishoudens zijn niet-westerse huishoudens zwaar ondervertegenwoordigd. Slechts 8 procent van de niet-westerse huishoudens behoorde in 2000 tot deze groep. Wel waren er verschillen tussen de niet-westerse groepen: Surinaamse, Antilliaanse en Arubaanse huishoudens behoorden wat vaker tot de hoogste inkomensgroep dan Marokkaanse en Turkse huishoudens. Westers allochtone huishoudens waren licht oververtegenwoordigd in de hoogste inkomensgroep.

11.6 Aandeel huishoudens met (langdurig) laag inkomen naar herkomstgroepering, 2000

11.7 Aandeel huishoudens naar herkomstgroepering per 20%-inkomensgroep, 2000

